

CRÒNICA DE LA JORNADA

LA REPÚBLICA DE LA IGUALTAT ENTRE DONES I HOMES

Dijous, 2 de març de 2017

La Mireia Mata, vicesecretària general de Dones, Entorn i Gestió del Coneixement, va presentar la jornada "La República de la Igualtat entre dones i homes" emmarcada en el cicle de jornades de "la República que farem". En donar la benvinguda va assenyalar que *"Esquerra Republicana no només és un partit de dones sinó un partit feminista"*.

Tot seguit, van prendre la paraula la Marta Rovira, secretària general d'Esquerra Republicana, que va destacar la importància de celebrar aquesta jornada. Segons ella, *"Esquerra Republicana ja sabem quins han de ser els pilars fonamentals de la República, la igualtat és un d'aquests pilars fonamentals, la igualtat entre homes i dones"*. **Esdevenir una República no significa res sinó esdevenir lliures i viure en termes d'igualtat.** Que la dona sigui igual a l'home en tots els àmbits, igual en la forma de decidir, però també igual en la vida professional i en el desenvolupament com a persones que som. Per tant, una República amb cap mena de discriminació, tampoc per raó de gènere. Estem en un moment fundacional en el que, després del referèndum, s'han d'obrir les portes a un gran moment constituent per que la República neixi en termes d'igualtat. Estem pensant com hem d'edificar aquesta igualtat des d'un punt de vista sectorial, i que a més s'hi vagin sumant uns quants homes. **Ho volem afrontar amb una estratègia dual.** Això què vol dir? Estar present en tots els àmbits on només es parla de gènere sinó de qualsevol cosa en que les dones també hi volem ser. Estar present en tots els àmbits de decisió, des d'un punt de vista trasnversal, en el que hem de poder decidir-ho tot. Les dones han de tractar sobre polítiques d'igualtat, de gènere, però també estar presents a les taules de tots els àmbits. Aquest doble enfocament. La gent d'Esquerra Republicana som independentistes, però **la independència no es l'objectiu final, sinó l'instrument i mitjà per aconseguir les oportunitats** que mereixem. És l'excusa per construir la República on imperi la igualtat entre homes i dones i fer un país diferent a l'actual. Això no és excusa per seguir treballant en el mentrestant, que cal continuar treballant per promoure la igualtat en el nostre país. Tanmateix, cal recordar que s'ha aprovat al Parlament una proposició de llei per la igualtat que ha acabat amb bona part d'articles suspesos pel TC. **Esquerra Republicana s'ha dotat recentment d'una Pla per la Igualtat** per que vol representar a tota la societat, de la qual la meitat són dones. Es va aprovar el Pla per aconseguir uns objectius, mentre poc a poc es va implementant. Va tenint repercussions en Reglaments i directius que permeten avançar. El mentrestant s'ha d'anar treballant, sinó Esquerra Republicana no serà representativa per a les dones. **Aplaudim iniciatives de la societat civil que estan denunciant clarament la societat patriarcal que projecta una societat molt masculina que dona només visibilitat als homes,** com ara la iniciativa [#OnSónLesDones](#). La comunicació és el primer àmbit que genera referència i sensibilització. Nosaltres comencem per Esquerra Republicana. On són les dones a les reunions de les seccions locals? Què hem de fer per que surtin més dones per que treballin en tots els àmbits? Hem de ser un revulsiu. En memòria històrica també treballem els referents, començant per la [Nativitat Yarza](#), la primera dona alcaldessa de Catalunya i de l'estat espanyol, que es va presentar amb les sigles d'ERC el 1934 a Bellprat. I que cal que reivindicar com a mestre, com a republicana i com a dona. Cal construir referents i visualitzar-les, adaptar estructures per que les dones hi siguin

presentes i posicionar dones. **Les dones sempre criden dones**. Potser així aconseguirem que la República sigui una realitat definitivament. I que les nostres filles ho tinguin molt més fàcil.

QUINA REPÚBLICA VOLEM?

A continuació va tenir lloc la conferència “Quina República volem?”, a càrrec de la **Tània Verge**, experta en polítiques d'igualtat, professora agregada al Departament de Ciències Polítiques i Socials (UPF) i doctora per la Universidad Complutense de Madrid. Tal i com assenyala, *“aquest és un exercici teòric que les feministes portem molts anys fent, el que canvia és que ara aquest exercici pot ser pràctic, i que finalment que **la República feminista pugui ser realitat**”*. Dinamarca és un referent per a Catalunya en nivells de benestar, competitivitat, d'obertura al món... però rarament en igualtat de gènere. Segons l'[Institut Europeu per la Igualtat de Gènere](#), Finlàndia té un índex de 71 sobre 100, Espanya de 54. És important identificar amb qui ens comparem i per a què ens comparem. Per sort i per desgràcia, partint d'on partim, és imprescindible identificar els dèficits de la Catalunya autonòmica, tant els que són imputables a l'estat espanyol com els que són imputables a nosaltres mateixos. **Si es vol fer un país més just, la igualtat ha de ser un pilar fonamental i propi**. La qualitat democràtica dels països es mesura per quina és la situació de la igualtat. Ella n'assenyala 3 punts. **Primer, què aporta el feminisme a l'independentisme en un context de transició nacional**. Aquesta i cap altra seria la veritable autodeterminació. Els referèndums d'autodeterminació dirimeixen on rau el poder i com s'exerceix, és a dir on rau la sobirania i per a que es vol fer servir. El feminisme ha qüestionat sempre on resideix el poder, així com qui i sobre qui s'exerceix. Les dones han estat tradicionalment excloses tant de la política com del contracte social de la comunitat política. Sabem que per aconseguir els drets més bàsics cal lluitar, sovint a través de la desobediència. Catalunya s'enfronta a un context de negació del seu dret a decidir com a poble, en el que una part significativa del país ha optat per activar el mode desobediència, entenent que el dret a l'autodeterminació dels pobles és un dret col·lectiu irrenunciable. De manera molt breu, per què ha augmentat l'independentisme i la desafecció vers l'estat espanyol? D'una banda, per una manca de redistribució, per una sensació d'injustícia distributiva de com es gestionen les inversions i els recursos. De l'altra, per la manca de reconeixement com a nació, de manera que s'ha condemnat la nostra participació a ser una minoria permanent i a no tenir la possibilitat d'una relació bilateral a partir de la sobirania que reivindicuem. Apliquem-ho ara a les dones i ho entendrem. Tal com diu la pensadora feminista [Nancy Fraser](#), si pensem en la injustícia distributiva, vivim en un sistema econòmic capitalista que genera unes formes específiques de desigualtat per a les dones, ja sigui la feminització de la pobresa, la distinció i segregació entre el treball productiu i reproductiu, la segregació en el mercat laboral, la segregació vertical i la bretxa salarial. Si ens fixem en la injustícia del reconeixement, podem veure com el gènere, en tant que construcció social, ho impregna tot de jerarquies de poder i d'estatus, que són a l'hora la base de la violència masclista, la cronificació de les dones i de l'androcentrisme institucionalitzat, que devalua tot allò que té relació amb la feminitat i alhora es tradueix en el no reconeixement vers les dones, en les lleis, en les formes d'actuar de les institucions, les relacions laborals, les pràctiques associatives, la cultura popular i fins i tot les interaccions quotidianes. Al mateix temps és impossible abolir aquesta divisió sexual del treball sense deconstruir el binarisme entre masculinitat i feminitat, per que tant la manca de redistribució com la manca de reconeixement, són integrals al sexisme. Per combatre aquestes injustícies fa falta una paritat en la representació, en una multiplicitat d'esferes, incloent l'esfera política, que implica reconèixer l'igual valor de la veu de les dones, com també garantir les condicions materials per que aquesta participació sigui possible. Per tant, per que un procés d'autodeterminació republicà tingui un caràcter veritablement revolucionari cal plantejar-se quin tipus de societat es vol i com s'exerceix la capacitat de decidir. No ens hauria d'estranyar que les feministes favorables a la independència a

nivell europeu coincideixen a partir de la posició que el personal és polític. Les feministes nord-irlandeses presenten així l'autodeterminació nacional: *“Comporta el dret i la capacitat de prendre decisions reals sobre les nostres vides, la nostra fertilitat, la nostra sexualitat, la cura de les criatures, els mitjans econòmics per ser independents, i totes les àrees en que encara se'ns nega l'autonomia i la dignitat en les nostres diferents identitats com a dones”*. També les feministes escoceses, amb el seu [Women for independence, independence for women](#). O recordar el col·lectiu [Feministes per la independència](#) que ho sintetitza així: *“Volem un país lliure, però també aspirem a ser independents del patriarcat”*. D'aquesta manera, l'independentisme ha d'actuar per una profunda transformació política que remogui la societat, la política, l'economia, que qüestioni de baix a dalt l'estat centralista, les desigualtats econòmiques i el masclisme, tot alhora. Per que aquesta independència del país és indissociable de la independència de les dones, d'un sistema d'organització social, el patriarcat, que situa en una posició de desavantatge i discriminació permanent tant en l'àmbit privat com en l'àmbit públic. Per tant, un estat propi no garanteix necessàriament la independència per a les dones, però seria injustificable i imperdonable desapropiar-ne l'oportunitat. Tenim alguns antecedents com a referents (Canadà, Austràlia, Nova Zelanda...) que van garantir el sufragi a les dones abans que les seves metròpolis europees. També Bolívia i Ciutat de Mèxic tenen constitucions més progressistes vers els drets de les dones que la seva antiga metròpoli ibèrica. Prenem-ne nota. **Segon, quina és la participació de les dones en totes les fases del procés constituent i quin tipus d'institucions la fan efectiva.** Partim d'un estat que sabem com va ser el procés de transició, que se sustenta sobre una Constitució mancada de participació popular, aprovada per una població encara atemorida per una dictadura criminal i patriarcal que imposà un rei com a cap d'estat, entre els mascles d'una dinastia gens amable amb Catalunya. En la Constitució del 78 es menystingueren la major part de les aportacions del moviment feminista i es va redactar per 7 pares en unes Corts que només contenien un 5% de diputades. També cal recordar que l'Estatut va ser redactat per 19 homes i una dona, que encara no hem tingut un govern de la Generalitat paritari i hem tardat 30 anys a tenir un Parlament paritari. Si d'aquí en podem treure un aprenentatge, és que tots els espais del procés constituent han de ser paritaris. Parlem de paritat efectiva, no del 40/60, que de facto es tradueix sempre en que les dones just arriben al 40% i els homes mantenen el 60%. Comencem a aplicar el 50%. I fer avançar la paritat més enllà de les estructures polítiques, que les estructures socials i econòmiques emprin també la paritat. No només per una qüestió de justícia sinó per que es necessari reduir urgentment aquesta sobredosi de testosterona que ha desposseït de drets bona part de la població i que ha provocat crisis econòmiques cícliques. És el moment de provar-ho diferent. En aquest procés constituent elaborat de baix a dalt, cal introduir garanties necessàries per escoltar les veus de les dones feministes amb els mecanismes correctors que faci falta. No només per que és a les organitzacions feministes on rau l'expertesa de la lluita per fer avançar la igualtat, sinó per evitar que les dones siguin considerades un bloc homogeni. Les dones són un subjecte polític divers amb diferents vulnerabilitats que els afecten (dones joves, lesbianes, migrades, grans, amb diversitat funcional...), dones de tots tipus, de tots els colors. Cal ser presents en tota la diversitat que les representa. Sí, es tracta d'una quota feminista. És important, ho exemplifica amb un exemple. Irlanda s'ha proposat reformar la seva Constitució i ha establert una assemblea constituent integrada per 100 persones, 1/3 part part electes. Les altres 2/3 parts han estat escollides per una empresa d'enquestes amb criteris de representativitat social. Aquesta assemblea ciutadana té sota el seu mandat discutir temes com l'avortament i el matrimoni entre persones del mateix sexe. Què hi trobem? Un grup coordinador de l'assemblea ciutadana fent d'àrbitre dient que s'han d'equilibrar les oportunitats de participació d'uns grups i dels altres. Per tant, què n'aprenem d'això? Els drets sexuals i reproductius i els drets civils més bàsics han d'estar fora de tota discussió d'una assemblea escollida amb aquestes característiques, que pot ser democràtica però que no garanteix en absolut resultats progressistes. Per això la necessitat de les veus feministes en aquests espais de deliberació o sinó de mesures correctores o preventives de temes que queden fora de la

deliberació per que s'entén simplement que cal complir amb els mandats internacionals que han recollit els drets de les dones o s'entén que és l'expertesa feminista la que aporta el criteri. El procés constituent té el deure de repensar des de la perspectiva de gènere el funcionament de les institucions i la forma de fer política. Un exemple, què implicaria en el cas del Parlament? Fa temps es va incorporar el vot delegat que permet votar a les persones absents, no és un vot telemàtic, per permetre participar les dones amb permís de maternitat, també repensar els horaris de l'activitat parlamentària, establir una llar d'infants per tot el personal del la cambra, acabar amb l'anomalia de la Comissió d'Igualtat que no sigui permanent ni legislativa i que sovint es cedeixi la presidència a un partit que no té respecte pels drets de les dones ni creu en la igualtat. **Tercer, perquè cal anar més enllà de les polítiques d'igualtat, aplicant l'equitat de gènere a tota l'acció pública, seguint l'estratègia dual.** Una reflexió teòrica per començar. Els estats no són neutres al gènere, els estats són productors i reguladors del gènere, del poder de gènere i de les desigualtats de gènere. D'una banda el gènere fa Estat, per que aquelles normes socials sobre la feminitat i la masculinitat impregnen la presa de decisions i l'estructura de les institucions, en la seva composició per exemple. Per això veiem que encara que s'utilitzin quotes els homes segueixen ocupant els càrrecs de més visibilitat. Però l'Estat també fa gènere a través de les polítiques públiques, de les lleis, de la forma d'actuar de les institucions. Quan s'infra-desenvolupen els serveis de dependència s'està reforçant de manera molt activa la divisió sexual del treball. Quan els homes estan sobre-representats a les institucions es transmet a la societat la percepció que els lideratges reconeguts són els masculins. I quan es fan unes polítiques públiques que assumeixen que afecten per igual tant a dones com homes, s'estant invisibilitzant les responsabilitats i els rols assignats a les dones i als homes en un context social, polític i econòmic específic. Per tant, una acció política cega al gènere reproduceix la desigualtat de gènere. Per tant, necessitem adoptar les eines amb perspectiva de gènere, en que Catalunya va ser pionera, però en que ens hem estat fent trampes al solitari durant aquest temps, per manca de recursos, per manca de formació del personal de l'administració... Aquesta seria una de les dependències del camí a trencar si el que volem que això sigui efectiu hem de posar tots els recursos per que aquesta estratègia es pugui implementar. **L'equitat de gènere afecta a dos àmbits: a la distribució i al reconeixement. En matèria de reconeixement** que té per objectiu combatre la subordinació de l'estatus de les dones, el fet que allò femení sempre sigui menys valorat que allò masculí. Cal dir que comptem amb bones lleis d'igualtat, que reconeixen els drets de les dones, la llei d'Igualtat efectiva de dones i homes i la llei d'eradicació de la violència masclista. Ara bé, si a més de reconèixer una sèrie de drets a nivell formal aquestes lleis es poguessin desplegar plenament i estar ben dotades de recursos, seria fantàstic. Repensant com portar aquestes lleis, que tenen una bona base, més enllà, el primer punt a posar damunt la taula és la violència masclista i l'oportunitat que per aquesta República sigui per fi considerada una qüestió d'estat que implica, des del dret a una vida digna lliure de violències a la Constitució, al reconeixement del feminicidi en el codi penal i una revisió profunda d'un sistema judicial ineficient i cec al gènere que acaba aplicant més violència contra les supervivents. Per tant, necessitem un cos judicial més modern, més eficient, reobrir les oficines d'atenció especialitzada dels Mossos d'Esquadra i formant en detecció de la violència masclista a professionals de l'educació i la salut. Com es planteja des del moviment feminista, especialment les mestres, no podem eradicar mai la violència masclista si deixem de banda la política educativa. En aquest cas l'escola, com a terme genèric, la volem pública, catalana, de qualitat, laica, però co-educadora també, per poder combatre els estereotips de gènere, les discriminacions sexistes, per cultivar el diàleg i la mediació com a forma d'actuar en prevenció contra la violència, per fomentar la corresponsabilitat en el treball domèstic i de cura, visibilitzar les dones i les seves contribucions en totes les disciplines. Com recorda la Mercè Otero, de Ca la Dona i de Feministes per la Independència, la Catalunya autonòmica ha reconegut la co-educació en quatre lleis (Educació, Igualtat, Violència i LGTBI), va sent hora de fer-les efectives d'una vegada. No es tracta d'afegir-la a una nova llei. A nivell de reconeixement de drets ens mancarà una llei de drets sexuals i

reproductius que faci efectiu l'avortament lliure i gratuït. Aquí tenim uns referents propis. El 1936, Catalunya va aprovar la norma més progressista del moment a nivell europeu que, davant l'obstrucció del govern espanyol, la ministra de Sanitat, Frederica Montseny, va recórrer al subterfugi d'aplicar el decret català a les zones republicanes. És a dir, avançar en els drets reproductius pot suposar un efecte contagi a la resta de l'Estat. Catalunya també ha estat capdavantera en el desenvolupament dels drets del col·lectiu LGTBI, mentre que el govern espanyol ha exclòs de la reproducció assistida a les parelles lesbianes. Sens dubte, estarem en millor situació d'assegurar els drets de les dones i del col·lectiu LGTBI si fundem un Estat laic, on les confessions religioses no intervinguin en l'acció pública. Per que el dret a decidir sobre el propi cos sigui en matèria de reproducció, de sexualitat, d'identitat i expressió de gènere, podríem afegir el dret a decidir sobre la mort, no l'ha de limitar cap creença religiosa. Per que la igualtat sigui una estructura d'estat, les polítiques que la recolzen han de ser sostenibles en el temps, al marge de les conjuntures econòmiques i han de disposar d'una dotació pressupostària i de personal per al seu desplegament. Això implica que l'Institut Català de les Dones sigui un organisme cabdal, que pugui comptar amb els recursos econòmics suficients per desenvolupar la seva tasca i que el seu personal no sigui reclutat ni en lògica funcional ni partidista. O hi té treballant i està liderat per gent experta i reconeguda pel moviment feminista o ni és eficient i genera alienació cap al moviment feminista, per tant perd sentit en la seva essència i eficàcia. Posats a demanar, que la nova República tingui una Conselleria d'Igualtat, per fer més visible aquesta lluita per la igualtat i poder asseure's a la taula del grans, en el Consell de Ministres, fent més fàcil la interlocució entre les diferents àrees. Seguint amb el reconeixement, sabent que implica no tenir drets reconeguts, construir una República sense discussions eternes sobre les persones que han nascut aquí i les que ho han fet en altres indrets del món. Una distinció que, a més a més, té diferents conseqüències de gènere, acaba afectant més a les dones. Un exemple, restringint l'accés a la salut a les persones migrades, el govern espanyol no només va desposseir a les persones d'un dret bàsic, sinó el que va provocar també és un augment indirecte en la càrrega de la cura de les dones, com va curtcircuitar la detecció de la violència cap a les dones. En l'àmbit de la salut, cal reconèixer les diferències en l'àmbit de gènere, tant en les polítiques de recerca com de serveis en salut, amb la manca de diagnosi de moltes malalties que afecten especialment a les dones i prestar també atenció a la salut de les dones cuidadores. Per acabar el bloc de reconeixement, el cas dels exèrcits, estructures de socialització dels valors patriarcals, violents, autoritaris... que no haurien de tenir mai espai en contextos educatius. Convida a marxar d'un Estat que, en plena crisi econòmica, ha seguit augmentant en despesa militar, exportant armes en països en guerra i limitant la possibilitat d'acollir refugiats. Una nova República hauria de renunciar al militarisme. Hi ha millors maneres de gastar-se els diners públics i de relacionar-se amb el món. Venim d'una tradició pacifista, arrelada a les assemblees de Pau i treva, i de manera més contemporània als moviments insubmis i d'objecció de consciència, passant pels grups de dones anti-militaristes. Assumim la promoció dels drets humans, de la cultura de la pau, garantim el dret al refugi i considerem la mobilitat de les persones com un dret humà. Per tant, una República sense CIEs. **En matèria de redistribució per combatre la subordinació social i econòmica**, com assenyala l'observatori Q, a Catalunya les dones tenen el doble de probabilitat de ser pobres que els homes, especialment les famílies mono-parentals, les dones grans amb pensions minses o les dones migrades. Per aquest motiu, la impossibilitat d'actuar sobre la pobresa energètica o sobre els pisos buits, té una clara penalització de gènere, gentilesa del Tribunal Constitucional. No podem concebre cap política social en la nova República que no tingui en compte la perspectiva de gènere. Si les causes en les desigualtat de gènere són estructurals, les respostes han de ser estructurals. D'una banda és crucial que la República Catalana posi les persones al centre de les polítiques econòmiques i que combati la divisió sexual del treball remunerat i no remunerat, i el repartiment desigual del temps, les dones dediquen de mitjana el doble d'hores setmanals que els homes a les tasques domèstiques i a la cura. La cura de les persones hauria de ser una responsabilitat social compartida

i degudament sostinguda pels poders públics. Però el govern espanyol a convertit les comunitats autònomes en meres gestores d'uns serveis de dependència, els quals no s'ha dotat de recursos econòmics necessaris. La República Catalana no ha de seguir delegant la cura de les persones a les famílies, que recau en última instància en les dones. Imagineu-vos una Constitució que inclogui el dret a la cura. Per exemple: *“Tota persona té dret a una cura que sustenti la seva vida i li atorgui els elements materials i simbòlics per viure en societat al llarg de tota la seva vida. Les autoritats han d'establir un sistema de cures que presti serveis públics universals, accessibles, pertinents, suficients i de qualitat. El sistema atindrà de manera prioritària a les persones en situació de dependència per malaltia, discapacitat, cicle vital, especialment la infància i la vellesa, i a qui de manera no remunerada estigui a càrrec de la seva cura”*. L'acaba d'aprovar la Ciutat de Mèxic recentment. L'ampliació de serveis d'atenció a les persones farien efectiu el dret a l'autodeterminació personal del conjunt de la ciutadania i al mateix temps alliberarien temps a les dones que podrien dedicar tant al seu propi auto-desenvolupament com a la millora de la societat. Per això cal també un article dedicat al dret al temps lliure, que també acaba d'incorporar la Constitució de la Ciutat de Mèxic: *“Tota persona té dret a tenir temps per a la convivència, l'esplai, la cura personal, al descans, al gaudi de l'oci i la durada raonable de la seva jornada de treball”*. *“En atenció al principi d'igualtat substantiva, una igualtat real de dones i homes, les autoritats han d'impulsar polítiques socials, econòmiques i territorials que alliberin temps i permetin a les persones assolir el benestar”*. Inevitablement doncs cal fer avançar una reforma horària que trenqui amb els horaris imposats pel franquisme i apostar per una flexibilitat laboral que parteixi de les necessitats de les persones. No com la reforma laboral espanyola que permet a les empreses disposar d'hores complementàries als treballadors i treballadores incloent el 10% de la seva jornada. Cal acabar amb un concepte de ciutadania que encara parteix del model masculí, com demostra el fet que moltes dels drets socials no són drets inalienables de les persones sinó que estan vinculats a la participació en el treball remunerat a temps complet al llarg de tota una vida. Amb plenes competències en matèria laboral es podria establir un permisos de maternitat i paternitat iguals i intransferibles. Es podria actuar de manera més ferma sobre l'assetjament sexual o sobre la prevenció de riscos laborals en perspectiva de gènere, que el TC va anul·lar en la llei d'igualtat, i combatre la bretxa salarial que segueixen al voltant del 25%. I si parlem de redistribució, cal aplicar la perspectiva de gènere en política fiscal per que ni els ingressos ni les despeses són tampoc neutrals al gènere. Tot allò que es deixa d'invertir en polítiques socials representa una subvenció en espècies de les dones cap a l'Estat i als homes. Mentre que la reducció dels tipus impositius siguin sobre les rendes, sobre els capitals o sobre les empreses, redueix la capacitat de l'Estat d'actuar sobre la injustícia distributiva. Dues frases per acabar. Primera, **“tenim l'oportunitat com a país de fer que la justícia social i l'equitat de gènere esdevinguin pilars fonamentals de la República”**. I segona, *“per una partit com Esquerra Republicana, aquesta oportunitat és de fet una responsabilitat”*.

ELS PILARS DE LA REPÚBLICA

A continuació la **Marta Mata**, vicesecretària general de Dones, Entorn i Gestió del Coneixement d'Esquerra Republicana, va presentar els pilars de la República en aquest àmbit:

LA REPÚBLICA DE LA IGUALTAT ENTRE DONES I HOMES

La República ha de ser la plasmació d'una societat de dones i homes lliures i iguals que comparteixin les responsabilitats, en el qual es garanteixi l'accés de les dones en tots els àmbits de representació i presa de decisió. La República ha de vetllar per fer efectius els drets de les dones en igualtat de condicions en tots els àmbits de la vida pública i professional i escometre qualsevol discriminació per raó de gènere o de dependència per raons socioeconòmiques. Una República on les dones se sentin lliures i segures per decidir ser mares i sobre el seu propi cos.

1. La lluita contra la precarització i la pobresa femenines

La crisi econòmica que estem patint impacta de manera especial sobre les dones. Les retallades en prestacions de cura de menors (llars d'infants) i de persones grans i amb disminucions (prestacions de dependència), juntament amb les reduccions salarials i els durs horaris laborals han fet que en moltes famílies no hi hagi hagut altra opció que un dels membres resti a casa. I donat que el salari de les dones és fins a un 25 % inferior de mitjana, sovint és la dona qui resta a casa i l'home qui manté el treball fora de casa. De manera que les dones esdevenen dependents de qui aporta salari a casa, o treballadores no remunerades a casa i precaritzades a fora. Treballadores pobres o directament sense salari.

2. Garantia d'accés a les dones a tots els àmbits de representació i presa de decisions

Tot i que la regulació legal així ho disposa, la presència real de dones en els àmbits de visualització pública, representació i presa de decisions és encara molt minoritària, respecte a la participació real de les dones en la vida pública. I encara avui, malgrat tot, hi ha una manca clamorosa de models de referència femenins en tots els àmbits.

3. Igualtat salarial i garantia professional

És un fet que a hores d'ara la igualtat laboral entre homes i dones no existeix, que a iguals tasques la retribució és inferior, que els horaris extensos i la poca flexibilitat acaben limitant moltes dones en l'ascens professional o expulsant-les directament del món laboral.

4. L'eradicació de la violència masclista

Les dades empíriques entren en contradicció amb la impressió de la ciutadania sobre violència masclista perquè es creu que és un problema social cada cop més minoritari, però el cert és que la violència masclista persisteix i podem assegurar que no només no s'ha reduït, sinó que es transforma i s'adapta als nous formats de relació de les persones i entre els més joves especialment amb l'ús de les noves tecnologies. Aquesta xacra, l'hem de resoldre des del compromís de les polítiques públiques amb coordinació amb les entitats de dones i amb una resposta unívoca ciutadana de rebuig. Ens cal ser una sola veu i treballar de manera coordinada, i des de diferents àmbits, per la prevenció, la detecció de la violència masclista i l'atenció i la reparació de les víctimes i els seus fills i filles.

5. El dret a la maternitat i al propi cos

Les dades de l'Idescat confirmen el progressiu envelliment de la població. El 2014, la natalitat a Catalunya va baixar un 7,3%, fet que suposa el cinquè any consecutiu de baixada, situant Catalunya a la cua d'Europa en nombre de naixements. Les dones catalanes tenen cada vegada menys fills (de mitjana, 1,33), 6 dècimes menys que l'any anterior i lluny d'altres països. Tot i l'intent d'implementar incentius per potenciar la maternitat, han resultat insuficients i sense gaire ressò, perquè els motius d'aquesta baixa natalitat són de diversa índole. Actualment, les dones tenen drets reproductius i poden escollir entre ser mares o no, però un altre ordre de coses són les condicions per poder elegir ser-ho (dret a ser mare), donada l'estructura del mercat de treball i l'organització dels temps a la vida quotidiana. Ens cal un canvi de valors i no només considerar la maternitat des d'una perspectiva de protecció, sinó anar més enllà i donar el dret a les dones a decidir lliurement sobre la seva maternitat. D'una banda, cal que les dones que decideixen interrompre un embaràs no desitjat rebin una atenció pública i de qualitat i, de l'altra, a totes les dones que escullen ser mares, oferir-los un suport integral i prou recursos perquè es puguin sentir plenament realitzades i en igualtat de condicions que els homes.

SÓN FORTS ELS NOSTRES PILARS? ELS REPTES PENDENTS

Tot seguit, va prendre la paraula la **Cristina Sánchez**, professora de Sociologia de la Universitat de Girona, per avaluar els pilars de la República en forma de diàleg. A parer d'ella, és imprescindible

que ho fem i ho fem el millor possible, no tenim el temps per perdre. Però afegeix una reflexió: *“els pilars de la República estan molt bé, però quantes vegades s’ha escrit això? Com és que encara no ho tenim fet?”* Alguna cosa s’ha de fer per aquest cop fer-ho efectiu. Parla d’alguns exemples. Malgrat el que ens pugui semblar, a Noruega no han canviat el tipus de societat, s’està maquillant en termes de gènere. **“És molt decebedor, seguim parlant de coses de dones entre dones i algun home desgarrat. On són els homes?”**. Sobre el sexisme, la majoria d’homes que es creuen que no són sexistes de fàbrica, però no en són conscients. Seguim encallats en el mateix lloc. Hem de canviar pel bé dels homes i de les dones, ens hi va a tots una millor felicitat. En general, aquest és un element bàsic que estructura la majora de problemes que tenim. A quantes vides afecta de criatures? I en general a la majoria d’individus de la societat. Però s’ha de fer alguna cosa més, una cosa diferent, **començar a ensenyar a no ser sexistes**. Si no hem fet l’aprenentatge sobre sexisme malament rai. Hi ha dones que parlen en el nom del feminisme i que diuen animalades. S’ha de formar, donem-li categoria major el sexisme, donant-li la importància que es mereix a la societat. Que vol dir donar categoria major al sexisme? A dir que no podem canviar la societat si un membre no ha passat per classe. Primer, **s’ha de fer examen de consciència de gènere, hom és sexista per que la societat l’hi porta**. No hem superat aquesta signatura, no entenem que ens construïm i visualitzem allò que ens interessa. En cada moment de la nostra vida. No podem abastir en polítiques públiques el que són les accions diàries de cadascú en tots els camps. Això construeix l’entramat de la desigualtat de gènere, les petites accions. Tot i cadascuna de les decisions que prenem porten unes ulleres determinades de gènere, si no canviem les ulleres és molt difícil que canviem el món que tenim. No és fa la feina de base, preguntant cada vegada com s’està considerant la persona que tens al davant. Això influència què es fa i com es fa. Cal donar la importància que té al gènere, no només per la desigualtat, per tenir menys drets i oportunitats, a més tenim organitzada la vida d’una manera sexista. Fins ara eren funcionals els dos papers. En la demanda de drets s’ha fet un pas important en la lluita pels drets de les dones. El mecanisme sempre és el mateix. No necessitem demostrar més que els altres. Sempre s’ha hagut de demostrar. **Anem reproduint una desigualtat constant**: les quotes, la discriminació positiva... Vull que la meua societat em reconegui els meus drets com a individu. Cal veure com s’ha masculinitzat en extrem, es segueixen fent les mateixes feines que abans, però traient-li tot el valor, això ens aboca a un embolic ben gros. *“Anem obrint fronts un darrera l’altre. Primer per que estem soles, és l’únic moviment que les víctimes no tenen el suport de qui no són víctimes, les dones estan completament soles”*. Així no es fa una nova República. No pot ser que estiguem d’aquesta manera. No tot és negre no, també s’ha avançat. **Tenim la igualtat formal, però continua la mateixa mentalitat**. Tenim una bona llei i recursos però si no canviem la mentalitat de la manera com ens construïm com a individus, no ho canviarem. El que cal és parlar de sexisme, el que diu que no és sexista és qui més sexista és. A l’esquerra n’està ple de sexisme, en veus joves, nois i noies, perquè? Per que l’esquerra s’ha pensat que treballant la idea d’igualtat en genèric, de manera abstracte, ja ho tenia tot solucionat i durant molt de temps ha dissimulat. No hem fet l’aprenentatge i es veu la involució. A tot arreu hi ha prohoms que han abanderat la idea de la igualtat i que diuen barbaritats respecte de les dones, i després diuen no era la seva intenció. Hem estat 40 anys dissimulant, en que s’han aprovat moltes coses, però ara s’estan sortint de mare. **Quan parlem de sexisme, parlem de repartiment de poder**. Som republicans per que tenim molt clar la importància del poder en la societat. Ha arribat un moment en que la nostra societat té una crisi de model, tothom que té por de perdre la posició deixa de dissimular, sempre i quan no tinguis la meua quota de poder, el meu lloc de treball, un lloc a la llista... això de l’embrió de la família a organitzacions en general. **Com podem canviar-ho? Incidint en l’educació**. Què faria? Educar els mestres. Ella explica el cas personal del seu fill petit, en el que davant de les crítiques dels altres nens que li deien que plorava com una nena ell es va adreçar al professor. I aquest li digué. *“I què vols que et diguin si plores com una nena?”* Tota l’educació per la ciutadania se’n va anar en orris de cop. S’han de cuidar els valors de les ciutadanes i ciutadans del nostre país, sinó no tenim manera d’incidir en

el nou país. És un deure que tenim, donar l'oportunitat a les criatures per que puguin construir el seu relat en el moment d'una manera no sexista. No és gens fàcil per que hi ha resistències dels mestres. Hi ha una estratègia meticulosa de menystenir allò que les dones han fet per que no tenim desperta aquesta sensibilitat. Després ens estranyem de la violència. Hem d'aconseguir fer-ho d'una manera diferent el que ens proposem fer. Per exemple, quan veiem una dona embarassada preguntem sistemàticament si és nen o nena. Aquesta és una conducta social. Ens construïm com a homes i dones des del naixement. La idea del gènere traspasa fronteres, determina que s'espera de tu i que es veu de tu. Explica un altre cas. Una pedagoga va participar en un experiment sobre sexisme. Quan el va fer, va veure que no era conscient que tractava diferent a homes i dones, per que ens han ensenyat des de que naixem a fer el que toca i el que no toca. **El sexisme està en el subconscient de la majoria de la població.** Partim a partir d'aquí, si anem amb l'automàtic, és el referent subconscient el que determina. De mitjana, les dones tenen les millors notes però en el mercat laboral és a l'inrevés, tenen les pitjors posicions. Prou de bones intencions i fem aprenentatge del sexisme. Tot i així, si els homes no són aquí això es pot quedar en mullat.

CLOENDA

Per finalitzar la jornada va prendre la paraula la **Nani Altimiras**, presidenta de l'Assemblea de Dones d'Esquerra Republicana, en el que va incidir en els aspectes principals que s'havien de posat de manifest en la jornada i animant a tothom a seguir treballant: *"això és un arveure, la República l'hem de fer entre totes i tots"*.

Francesc Sànchez
tècnic de polítiques sectorials
acciopolitica@esquerra.cat